

Slovenski

GLASNIK.

Lepoznansko-podučen list.

List 19. V Celovcu 1. novembra 1867. Letnik X.

Ubežnik.

(Domača povest; spisal Andrejčekov Jože.)

6. Novi dogodki.

Tri leta so že minula, od kar so odpeljali Jerinega Jurija v belo Ljubljano, in od ondot Bog vedi kam. Nihče ni nič zvedel o njem, je li živ ali mrtev, ali še nosi puško ali je že pobegnil čez hribe in doline v ptuje kraje in obrnil cesarske službi hrbet; nihče se ni brigal za-nj, kajti vaščanje so bili veseli, da so ga le s poti spravili. Samo gostinja Jera, ki se je bila od tistega časa sem za več ko za deset let postarala in sta jej brada in nos že popolnoma skupaj zlezla, ta edina je še včasih potožila svojej prijateljici Prvinšici: „Sam Bog vedi, kje je sedaj moj Jurček, ali je še živ, ali ne? Težko ga bodem še kedaj videla na tem svetu. Veš, ljuba moja, nekoliko pretrdo sem vendar ravnala ž njim, saj je bil le moj sin“. Pri teh besedah so se jej vdrle vselej solzé po velih licih in bolestni vzdihni so naznanjevali gorečo ljubezen do svojega sina.

Od kar ni bilo Jurija več doma, pa se je tudi po okolici marsikaj spremenilo. Vse hiše in bajte so bile polne brkastih možakov različno opravljenih. Ob stenah so visele puške, sablje in razne druge vojaške reči, kraj ceste so stali vozovi, obloženi bodi si z živežem, ali pa z debelimi krogliami in smodnikom, kterega je čuval z nabito puško kozjebradi vojak; po vrtéh pa so prežali na vse strani okajeni topovi, kakor bi hoteli naznanjati, koliko smrtnega posla so že dovršili in koliko trdnih zidov razrušili, ob kratkem: okolica je bila vsa živa samih vojakov, kajti Francozje so pridrli tudi v našo slovensko deželo ter si jo prisvojili. — Ljudjé so se jih kmalo privadili, kajti videli so, da Francozje niso takove neznane pošasti, kakor so si je mislili. Celó stari Rožekar, ki je pred njihovim prihodom kričal po vasi in ljudi strašil, da naj bežé, kamor koli vedó in znajo, kedar zagledajo od daleč višnjeve suknje, prepričal se je sedaj, da je napačno govoril o njih, ker

Francozje so mu skazali veliko dobroto, ko so ga izvolili za mesarja, ter mu dali od vsacega vola jezik, parklje in pa kaj drobů za plačilo. Kdor je bil količkaj prebrisane glavice, privadil se je s časom tudi nekoliko njihovega jezika, in če je razun tega znal še nekoliko brati in pisati, izvolili so ga koj za mēra ali župana. In kdo je imel takrat višje pravice, ko mēr? Celó poročevati je imel oblast, pa te oblasti se ni dokaj posluževal; kajti naši Gorijanci in Dolanci, skozi in skozi pošteni ljudjé, še takrat niso se pripravili na tako visoko stopinjo civilizacije, da bi se bili poročevali brez vseh cerkvenih obredov kar pod kako smreko, kakor eiganje, ampak oni so se držali še vedno stare šege, ovenčani in praznično oblečeni iti v cerkev k poroki, ne pa k županu. Mislili so si: „Kako bode neki poročeval župan, ker se ni nikjer učil, kakor so se učili gospod fajmošter in kaplan, pa tudi priprave nima za to. S čem bode povezal, ker nima štole? mar s srebotom ali pa z brezovo trto? To je zoper pamet vsacega krščanskega človeka, torej napačno“. In priprosti seljaki so imeli prav.

Neko popoldne že proti večeru je sedelo spet nekaj vaščanov v Topolščakovi krēmi; bili so to navadni gostje, ki niso šli nikdar mimo, da ne bi se oglasili pri krčmarji in izpili nekaj poličev vina, naj so bili že žejni ali ne. Tudi danes so ga pili prav pošteno pri stranski mizi na drugi strani pa je bilo nekaj francoskih častnikov, ki so mirno pušili tobak pri praznih maslecih in včasih kaj zagodernjali med seboj.

Zunaj se jame nenadoma temniti, čeravno ni bilo še pozno. Hud vihar je pripogibal drevesa skoraj do tal, na nebu so se podili črno-sivi oblaki, iz katerih so zdaj pa zdaj švigali bliski, kakor ognjene kače, v daljavi pa se je čulo votlo grmenje.

„Ovbe možjé! nocoj bo pa še hudo nemara“, oglasi se krčmar Topolščak, „hvala Bogu, da imamo že vse pod streho, nocoj bo težko brez toče“.

Te-le megle nič kaj prida ne obetajo, pritrđi Anžica, ki sedaj ni bil več avstrijski župan, ampak francoski mēr; „sedaj je čas za hudo uro, ker so pasji dnevi“.

„Ah le soldat, soldat, ta je revež, da se Bogú usmili, ki mora sedaj stati na straži! Ves bo moker do kože, pa še toča ga bode oklestila, toča“, jame milovati Vranjkar francoskega vojaka, ki je koračil ob cesti mimo vozov in se zavijal v svoj plašč.

„E kaj soldat“, pravi Anžica, „soldat je soldat, on mora storiti, kar mu zapovedó viši, če ga tudi ne vem kaj; na to še misliti ne smé, da bo moker, ali pa da ga bode toča po nosu klestila. Tako je ta reč, veš ljubi moj Vranjkar! svet je godlja, mi smo pa kuhalnice, ki jo mešamo“.

Nevihta se je vedno bolj bližala; debele, na pol strjene deževne kaplje so padale vedno gosteje na tla; kmalo so se pa popolnoma spremenile v ledena zrna, blisk za bliskom se je vžigal in treskalo je, da je bilo groza. Vsa družba v sobi je kar ostrmela: vojaki so gledali resnega obraza skozi okno na cesto, kjer je voda kar v potokih drla, kmetje pa so se prekrizali in molili roženkranec. — Ravno so dokončali molitev, ko se duri odpró in v sobo stopi stari Petrač s košem na hrbtu, ves moker kakor miš.

„Bodi Bog zahvaljen tisočkrat, da sem le zopet pod streho! O ti nemerčaj ti, tacega pa še ne, kar sem na svetu! Ti bojazen ti, kako vdelava zunaj, kakor bi bil sodnji dan! — Ajda pojde, ajda, pa turščica, o Bog nas varuj, kaj bomo počeli.“ Tako je tarnal stari Petrač, ko je odložil koš z rame na klop in zmetal svoje mokre cape na drog pri peči.

„I kaj pa te šeme nosijo o takem vremenu po svetu? Jaz bi vsaj stopil pod kako streho kam, da bi nevihta ponehala“, pravi mu Vranjkar „saj ne gori voda, da bi moral ravno ob uri doma biti, ko ti babnica reče“.

„Naj bi bil ti nocoj v moji koži, primojruha“, začne ponosno Petrač, „rečem ti, da bi bil bežal in tekkel, kakor bi žgalo; še koš bi bil pustil sredi ceste, čeravno je v njem vrednosti za pol peti goldinar in še nekaj čez. — Topolščak! prinesi mi polič vina, rudečega po štirideset; pa če imaš kako svinjsko kračico, da se nekoliko poživim, potlej bom pa povedal, koga sem naletel“.

Petračevemu poželenju se je kmalo ustreglo in pivci so željno pričakovali, kaj bode povedal, ker Petrač ni nikdar kake prazne razdril.

„Danes sem naložil v Motniku v moj košek čutaro hruševega žganja“, pričel je svojo povest, ko je spravil pod streho mastno kračico, „in mislim sem ga nesti v Kamnik na prodaj, da bi privil kake krajcarje; kajti dobro je, kjer se kaj dobi. Tu-le gori od Konfirnarja gredé, jame se oblačiti in kmalo nastane vihar, da je bilo groza. Krog mene so švigale strele in bobnelo je, kakor bi se svet podiral. Jaz stisnem klobuk pod pazduho in molim očenaš na čast sv. Donatu, da bi me obvaroval nesreč ob hudi uri, kajti treskalo je vedno huje, dež me je jel močiti, da je vse od mene curljalo in slednjič me jame še toča nabijati po glavi, kakor bi bil kdo kamenje na-me drvil. „Sedaj pa ne bom več molil“, djal sem, „moram se pokriti, če ne — obtolče me to ledeno zernje do krvavega“, in res sem djal zopet svojo staro vehuro na glavo ter koračil dalje. Rad bi bil stopil kam vedrit, pa ni bilo nikjer nobene hiše ne hleva, še pastirske ute ne. Doli na tistem ovinku, kjer so lani apnenico žgali, pa nakrat nekdo prav čvrsto v prste zažvižga za menoj. Jaz se obrnem in gledam, kdo bi bil, kar prikoraka iz gozda velik človek, zavrt v nekak plašč. — „Počakaj!“ zagrmí nad menoj. — Le brž hodi“, pravim mu, „greva skupaj“, in ne mené se za-naj korakam počasi dalje, vedel sem pa že, da ni nič kaj prida človek. — Kmaló sva bila skupaj in meni, čeravno me ni strah in groza za kar si bodi, jelo je vendar prihajati gorko. „Kaj hudirja“, djal sem, „če te počí po buči tak hrust, gagnil boš kakor mače, če ga spodbiješ s polenom“. — „Kdo si? kam greš?“ jame me izpraševati in ogledovati moj koš. — „Tobak nesem iz Hryaškega, tihotapec sem“, izmislim si jo urno. „Kdo si pa ti, prijatelj? ali kupiš morda kaj tobaka?“ — „Imam ga“, odvrne mi; „moja služba tudi ni dokaj drugača, ko tvoja, samo trpeti mi ni treba toliko in vlačiti po svetu bremena. Koliko ga imaš v košu?“ — „Cent in dvajset funtov“ pravim. — „Dosti ga je o takem vremenu“. Tako sva se pogovarjala dolgo časa in od strani pogledovala eden drugega. Meni se je zdel glas znan, obraza pa nisem mogel razločiti, ker je bila tema. „Kaj vraga“, pravim, „ta ni nihče drugi, ko Jerin Juri, naj reče kdo, kar hoče; prav on je“, prašati si ga pa nisem upal. Naj

bolj mu je bila všeč moja palica; vedno jo je ogledoval in večkrat mi rekel, naj mu jo pokažem. Jaz pa sem mislil: Ne boš, tega ti pa že ne dam v roke. Ko bi ti palico imel, česnil bi me bil po glavi, da bi se zvalil na tla, kakor vrabec, kdo ti bode dal kaj za to? Tudi stopinje nisem hotel dalje storiti, vedno sva šla vstric. „Kedar me bo hotel zgrabiti“, djal sem sam pri sebi, „pa ga bom lopnil po zobéh, da bode imel dovolj“. — Pod Trojanami pridrdra nakrat neki voz nasproti. Dedec zbeži v hosto, jaz pa sem jo mahnil pri vsej svojej starosti po klancu gori, da je vse prek letelo. — Vidite možjé! taka se mi je naključila; in ta ropar ni bil nihče drugi, kot Juri; sam zlomek vedi, od kod se je sem priklatil“.

Pivci so ostermeli pri Petračevi pripovedi in županu Anžici je bilo brati na obrazu, da ga je ta novica zelo osupnila, kajti nobene kaplje vina ni več pokusil in tudi govoril ni nič, le z glavo je zmajeval, kakor bi iskal svetú kaj začeti, če mu pride Juri povernit, kar mu je obljubil pred nekterimi leti.

Vreme se je zopet prevedrilo; megle so se vlekli dalje proti severju, grom je bil le še poredkoma slišati in slednjič so se prikazale na jasnem nebu zvezde in luna se je počasno vzdigovala izza hribov. Naši vaščanje so zapustili krčmo in šli domu, le stari Petrač je ostal še pri Topolščakovi peči, da bi se posušil in drugo jutro zopet odrinil proti Kamniku. —

Kake pol ure od Topolščaka na stari pošti pred hlevom je bil cel roj ljudi: ženskih in moških, malih in velicih; vse se je gnjetlo in tlačilo bliže, nekaj ogledovaje. Tudi Anžica in Vranjkar, ki sta prišla po cesti, stopila sta bliže, da bi pozvedela, kaj se je zgodilo.

„Kaj pa imate tukaj pred hlevom novega, da tako zijate?“ vpraša Anžica poštenega hlapca, ki je ravno prišel iz hiše in prinesel dve rjuhi.

„Ali še ne veste? Prvinšico in Bobnetovo Jero je strela ubila. — Prej-le, ko se je zvedrilo, šla sva s cestnarjem Gašpernikom v Podmile, da bi dobila nekaj ljudi, ki bi prišli jutri vozit kamenje s ceste, ki ga je nanesla voda. Kar zagledava gori-le pod Premžetovim hrastom dve ženski ležati. Stopiva bliže, in glej! bili ste mrtvi. Strela je vdarila v hrast in revi ste ravno ondi vedrili; saj pravim, nihče ne vé, kje ga čaka smrt. Imeli ste še srpe v roki, menda ste praprot želi. Brž pokličeva ljudi in sedaj smo je prinesli sem, da je denejo na pokopališče v mrtvašnico“.

In res, na slami pred hlevom ste ležali obé ženi mrtvi, bili ste po strani doli vse črni od strele, zraven pa je čepela Prvinšičina hči Lojzika, milo jokaje in poljubovaje mrtvo mater.

„Bog jima bodi milostiv, ki je je tako urno poklical iz svetá“, djali so vaščanje in se počasi razkropili, mrtvi trupli pa so odnesli na pokopališče.

Tretje jutro so vabili zvonovi k pogrebu. Na pokopališču je bila kopica pogrebcev, domačih ljudi. Vsi so imeli solzne oči, kajti tako nagla in neprevidena smrt je je ganila do dná srcá. Gospod fajmošter so odpeli „requiem aeternam“, in nosači so zagreblji obe trupli v eno jamo.

Med pogrebom pravi potihoma cerkovnik Matiček g. fajmoštru : „Doli za kozolcem pa nekdo sem gleda, kako, da ne pride blizo?“

Te besede so čuli tudi drugi pogrebeci in se ozerli s fajmoštrom vred proti omenjeni strani. „Jerin Juri je“, djali so nekteri, „prišel je k pogrebu svoje matere“.

„To ni mogoče“, djal je cerkovnik, „Juri je Bog vedi kje po svetu ali pa so ga že ubili v vojski“.

S pokopališča gredé, pa jim pové Anžica Petračevo dogodbo oni večer in vsi so bili prepričani, da je res Juri zopet v domačem kraju.

(Dalje pride.)

Jela, črnogorska nevesta.

(Povest, spisal Dall' Ongaro; poslovenil Rajm. Šinek.)

(Konec.)

Tudi nevesta naših dni, čeravno kristjana, spoštuje v koticu svojega srca starodavno šego; pa njena obleka ni tako priprosta več. K obleki, v domovini navadni, priložila je Marička še mnogovrstni kinč, ki si ga je v Trstu nakupila. Njeno kapico je kinčalo več nizov kovanih novcev, veliko belo zagrinjalo jo je zakrivalo od glave do tal. Zdela se mi je kip lavretanske device, ke dar je za njen božji god okinčana. Njeni dolgi plavi lasjé, rumena nežna polt, pri Dalmatinkah nenavadna lastnost, poveličevali so še bolj brhko deklico, tako da bi jo bili tudi v mestu občudovali. Vlado je bil zadosti nemaren, da je popolnoma zabil na sorojakov pohod. Gotovo ni mislil, kak konec da bo imela svatba. Jela pa je še menj mislila ko Vlado — — da je pamef zgubila — — slabše za-njo. Vlado je bil lep fant, to je bila tudi najboljša in najveća njegova lastnost, s ktero se je Marički prikupil. Pozabil tudi ni priti dan svatbe v najbrhkejši obleki. Imel je lepo, svetlo, bogato s srebrom okovano orožje, majhnega, bistrega konjiča, ktere ga je nežno jahal in sukal. Po dalmatinski šegi se je oblekel in noša ta se mu je kaj pristovala: tesne hlače iz belega sukna, suknja, ki je bila z različnim lišpom okinčana, dva samokresa za pasom, handjar s srebernim ročem, sablja karabinska, ktero je krepko sukal. Dolge črne lase mu je pokrivala majhena modra kapica, nad ktero se je ponosno zibalo krasno pero. — Deset ali dvanajst svatov je štel njegov sprevod. Pri Marički jih je pa bilo več. Njen oče je bil najbogatejši mož cele okolice, imel je prijateljev in sorojakov, kolikor jih je hotel, s čemur se je naša Marička zelo ponašala. Od daleč se razlega streljanje. Nevestina družba krepko odgovarja. Serce jej je igralo od veselja in ponosa o prihodu ženinovem. Ljubila ga je še bolj zarad ovir, ki jih je morala premagati; kajti bala se je, da ga dobi nasprotnica. Vlado je s svojim sprevedom prijahal na dvor, ko so bile mize že pripravljene, kar se za-

sliši drugo streljanje. Drugi svatje, Vladovi prijatelji, ki so od zadej ostali, začno ukati; on pa je vže dobro vedel, da se bliža Gregor. — „Dobro“, reče, jim „naj le pride! Ako pride kakor prijatelj in pravi rojak, prostora ne bo za-nj manjkalo; če pride pa kakor nasprotnik, sprejemem ga, kakor zasluži“. Res je bil Gregor. Tudi on je bil v najlepši obleki, toda njegova naprava je bila tudi bolj temna, ko drugih. Naravnost gre proti Vladotu, in ga vpraša, je-li mu hoče družban biti. „Jaz te prištevam svojim svatom“, odgovori mu Vlado, „pa družban nisem nobeden. Jaz sem ženin, in gorje tistemu, ki se mi vpre“.

„Kaj si storil z Jelo?“ vpraša ga Gregor.

„Ako se ti zdi tako lepa, vzemi si jo; jaz sem se je že naveličal“.

„Malopridnež ti, verolomni brat, izdajalec, ki nisi vreden, da ga zovem rojaka!“

„Kaj hočeš od mene?“ vpije Vlado in mahne, segši po puško, po Jurju.

Ta se pa mahom kakor živa strela na-nj zažene, dne ga na svojega konja, ter prereže mu vrat s svojim handjarjem. Vse to je bilo v hipu storjeno. Vsi so vse strahu pogledovali; Marička je omedlela v rokah materinih. Vladovi tovarši in nekoliko sprevednikov nevestinih plane za morilcem. Pa ta je že bil konja zasedel in jim je ušel v tisto stran, od koder je bil prišel.

IX.

Vladika prejenja v svoji povesti in me pogleda. „Takega konca moje povesti niste pričakovali?“

„Zagotavljam vas, da sem nekaj čudnega v njem našel“, bil je moj odgovor.

„Pa je vendar najmodrejši, ki se da med ljudmi najti, živečimi v strastih in predsodkih. Gregor se je postavil za sodnika in izvršitelja razsodbe. Nikdar ne porečem, da je prav ravnal. Človeku je življenje od Boga dano, in božje ima ostati, kateri mu ga je dal. Pa dokler se ljudje nahajajo, ki mislijo, da je sodništvo vsacemu pripuščeno, dotle je težko nasprotovati takim zmotam človeškega uma. — Kako pa da je bilo z Gregorjem, to ste gotovo vže uganili. Misli je Jeli ustreči in se je tudi hvalil in ponašal, da jej pogled odrezane glave zopet pamet vrne. Gregor pa ni mogel do meje priti. Konj ni bil niti najmočnejši niti najhitrejši. Maričkin oče jo je za njim drl in tudi dospel in vjel mladenčca, ko je ravno hotel preskočiti mejo. Avstrijska straža je že znamenje dobila in tako se je moral Gregor večini udati, da-si ravno se je bil hrabro kot junak nasproti branil. Vjeli so ga; z dokazom pregreh še v roki ni mogel pregrehe tajiti. Zaprtega je imel zadeti po navadi dežele ostri, toda pravični zakon“.

„Kaj so ga na smrt obsodili?“

„Tega ravno ne, pa na posilno dvajsetletno raboto. Jaz sem v njem izgubil hrabrega podložnika“.

„Zatorej morate skušati, da bi se mladenču kazen polajšala ali skrajšala“. — „To sem tudi storil in upam dober uspeh. Hočete ga videti? Sklenil sem jutri iti v Gradišče in tam izvedeti sedanje njegovo mišljenje. Ali me hočete spremiti? Lehko mi v tem kaj pomagata“. Ponuda njegova mi je bila tako draga, da je nisem mogel odbiti. Mi smo šli v stari grad gradiškega kneza, ki je prestvarjen v avstrijsko kaznilnico. Gotovo je bil predstojnik vže dobil povelje, naj nam ječo odpre. Nočem vam na dolgo in na široko popisovati ječ: to vam bi bilo samo muka. Ječa je ječi podobna — in ječe so pekel. Povsod se ponavljajo Dantejeve besede: *Lasciate ogni speranza!* Da bi bile saj čistilo! — Gregorju so veleli k nam priti. Dve leti ste že pretekli, kar je bil v zaporu. Imenitni obiskovalec ga je težko spoznal v ostudni obleki. Ko je Črnogorec kneza zapazil, zalila ga je rudečica, globoko se mu je priklonil, pa ni niti zinil. „Gregor, moj sin!“ nagovori ga vladika. „Prišel sem te obiskat, da ti pokažem, da svojih ljudi v nesreči ne pozabljam; pa da vidim, ali ti morem življenje polajšati. Ti nisi v moji oblasti, in zatorej sam ti ne morem nič dovoliti. Pa Nj. veličanstvo cesar avstrijski so mi prijatelj in bodo morda tudi moja prošnja uslišali in te pomilostili“. —

„Močno želim, dobri knez, da bi mi dobroto storili“.

„Kako?“

„Dajte me v Črni gori ustreliti, to bode mi ljubše, nego živeti obsojenemu na tako kazen, v kakoršni me tukaj vidite“. Prav mirno je govoril, a ne kakor da bi bil nalašč iskal lepih besedi. — „Nadjam se, da ti dobroto skazem“, odgovori mu vladika, „pa nečem te pri nas doma ustreliti, ampak boljšo priložnost ti hočem dati, da spoznaš in se očistiš svoje pregrehe. Mi hočemo od tebe, da se skesaš, pa da obljubiš, da nikdar več kaj tacega ne storiš“.

„Vedno stare besede!“ nevoljno Gregor odgovori. „Morda sem po avstrijskih zakonih kaj slabega storil; pa za Boga, moj knez! jaz ne verjamem, da sem se tako pregrešil. Vlado je po moji misli smrt za služil. Kako se morem kesati, da sem ga dostojno in hitro kaznoval?“

„Ali ga vidite“, reče mi po francoski, da ne bi ga Gregor razumel. „Bolj je trdovraten ko mi! Dobro bi bilo, da bi se mi poprej spokorili in potem sodili. — Ti ne veš prav, moj sin! obrne se knez k Gregorju. „Bog sam ima pravico kaznovati. Ti si se predrznil svojega bližnjega kaznovati in zatorej si kaznovan. Ne sodite in tudi ne boste obsojeni, pravi naš gospod Zveličar. Ker si se pregrešil, zatorej je tudi tvoja dolžnost se spokoriti“. Gregor je pobesil glavo in je molčal. Vladika pa ga blagoslovi in mu obljubi, da bode cesarja za-nj prosil. „Pojdem na Dunaj, da bom s cesarjem govoril in ga prosil, naj te meni izroči. Dotlej pa poterpi in prosí Boga, za odpuščanje tvoje pregrehe“. Ko je to govoril, bil je vladika že za škofa oklican. Pustil je jetnika ginjenega, kakor se je videlo, in zapustil je nesrečno prebivališče pregreh in pokore.

X.

„Lepa hvala, ljubi knez, za vaše milostive besede, s katerimi ste tega nesrečneža nagovorili! Ne dvomim, da ga rešite iz tega pekla in nazaj v domovino pripeljete“. „To bi bilo nevarno“, odgovori mi vladika, „Vladovi rodbinski bi se lahko nad njim maščevali. Tudi Maričkin oče je jezen na njega, ker ta pravica je povsod znana in ker njega in hčer njegovo vse zaničuje in črti. Kakor sem slišal, moral je kraj zapustiti, kjer je imel posestvo, ker ni mogel najti človeka, da bi mu bil hotel delati. Tudi hči ni moža dobila, da bi si jo bil hotel zasnuti“. — In nesrečna Jela, kaj je iz nje? Ako bi bil jaz gospod osode in ako bi jaz konec te novele po mojih mislih določiti mogel, zagotavljam vas, dokončal bi jo bil z veselo, srečno svatbo Gregorjevo s to nesrečno deklico“. — V les je zbežala in je tam po divje živela. Njena blaznost je posebna. Noče verjeti, da je Vlado mrtev; kedarkoli se ž njo o tem govori, začne se smejati. Moj brat je, reče, moj mož ie, moja edina ljubezen na zemlji. Jaz sem slišala, da je lepo bogato tujko snubil, ktera se mu je imela prikupiti. — To je laž, to je obrekovanje. Vlado ni me izdal, niti me zapustil!“ Glejte, njena bezumnost ni nesreča za njo. Morda jej je polajšanje, ktero jej je Bog dal, da se ne spominja žalostnega svojega življenja. Ako me kedaj pohodite (obiščete), pokažem vam revo. — Krasna deklica je, samo nekaj čudna in divja zbog misli, ki si jih je vtepla. V nji boste videli zal obraz Črnogorke, črnooke in črnomanjaste polti, — ki so znamenja našega rodu. Ljudje so obupali, da jej izbijejo iz glave sladke misli in prišla je zopet v očetovo bajtico. Živi pri materi, kateri sem pomagal, da se jej ne godi prehudo. Jeli ljudje ne zabavljajo; imajo jo za vdovo Vladovo in sveto spoštujejo njeno nesrečo“.

Sveta Katarina.

(Narodna. Zapisal Ivan Tomšič.)

Stoji, stoji bel gradič,
Notri je en kraljič;
Hujski je ko pesoglavc.
„Gori! gori! hlapci moji,
Kviško po zeleni gori!“
Kaj nek bodo gor drvili?
Druzega gor ne dobijo,
Ko kristjano Katarino,
Ki ovčice pasla gori.
V grad peljali so jo doli.

„Kaj ti pravim Katarina!
Kaj boš raje ti storila,
Al boš muke raj trpela
Al moža me ti imela?“ —
„Jest čem muke raj trpeti,
Kakor moža te imeti!“
„Gori, gori, hlapci moji!
Pojte kolo naredite,
Z britvami ga naperite.
Kaj te vprašam Katarina,

Kaj boš raje ti storila,
 Al boš muke raj trpela
 Al možá me ti imela?“
 „Jest čem muko raj trpeti,
 Kakor te moža imeti!“
 „Gori, gori, hlapci moji!
 Pojte kolo naredite,
 Z britvami ga naperite“.
 V tretje so v kolo jo vpleli,
 Vrhi hriba so jo nesli;
 Z hriba so jo zatočili,
 Muko to jej naložili.

Hribov čez deset letela,
 Le še lepše je zapela.
 Dol na ravnem je ostala,
 Muko svojo dokončala.
 Srečala jo je Marija:
 „Kaj ti pravim Katarina!
 Pojdi z mano gor v nebesa,
 Kjer so sveta vsa telesa,
 Lampe bodeš nalivala,
 Duše boš iz vic spravljala“.
 Oj presveta Katarina,
 Ona sveto olje ima!

O Wolfram Eschenbachovem mestu: Gandine.

(Spisal Davorin Trstenjak.)

Že v 10. číslu letošnjega Glasnika sem iz Parzivala navedel vrstice, v katerih Trefrizent, ko svojemu vnuku čudeže sv. Grala razlaga in zgodovino njegovih stražnikov, o sebi pripoveda:

ûz Zilje ich for den Rohas reit —
 darnach ich schirst kom geritten
 in die witen Gandine —
 dieselbe stât ligt aldâ,
 da die Greian in die Tra
 mit golde ein waszer rinnet; —
 hiez sie da wesen vrowe:
 sie heizet: Lammire
 und das lant Stire.

Rekel sem, ker so Zilje (Celje) Rohas (Rohatec, Rogatec — Rohitsch), Stire (Štirsko) zgodovinska imena, da se mora tudi Gandine še v ustih narodovih ali pa v pismih in starih listinah najti. Mesto pa je moralo tam stati, kjer Grajena v Dravo teče, in to je pri vesi Budini, male pol ure od Ptujâ. In zares najdem v diplomataru Styræ II. — 57 — 94. med drugimi imeni n. pr.: Rogatz (Rogatec) Zuchedol (Suhidol) Britzlansdorf (Braclovci) Predansdorf (Predanovci) Pulcka (Pultskava) Chose (Hoče) Slunz (Slivnica) Strenewitz (Strenovci) Swertowitz (Syrtoveci) i. t. d. tudi kraj: „Candin bei Petove, Candin prope Petove“ — v katerih vesnicah so dobili kartavski menihi Zajčklostra od vojvoda štirskega Otokarja VII. pravico desetine in ribljenja, to je bilo 1170.

Imamo tedaj točni dokaz, da je blizu Ptuja stalo mesto, katero se je Kandin velelo. Wolfram Eschenbachski sicer piše: Gandine, ali to nič ne dé, ker zména teh glasnikov posebno v nemških ustih je mogoča; *) tudi je znalo v prvopisu Candine **) stati, in po ednakosti podobe glasnikov **C** in **G** krivopis: Gandine namesto Candine (beri: Kandine) nastati.

Grajena izvira pod gradom: Wurmberg, ali kakor so listine iz IX. stoletja ime ohranile: Wurben. V ta grad in njegovo okolico je narod slovenski posadil dosti povesti o pozaju sasu (primeri: čeca, kača, zmaj v indijskem bajeslovju), ktereга je Kresnik premagal in v globoki grajski studenec pahnil, in vjeto lepo princesinjo, grofico itd. iz zapora rešil. V staronemščini: worm, wurben tudi pomenja: zmaja, zato ime: Wurmberg***) Kraj iz ktereга Grajena teče, veli se: Vesina; — nemške kancelije so ime prestavile v Wurmbach, ali kakor danes pišejo: Wumbach. Ta voda o velikem deževji hudo razsaja in doljno stran petujskega mesta zaplavljuje. Reko Dravo so sredovečni nemški pisatelji zmerom imenovali: Tra — Trau tudi: Travus amnis, pritočno rečico Dravinjo pa, ktera se vliva v Dravo pri sv. Vidu: Trevena, Treune, Treun (glej Muchar Gesch. der Steirm. II. pag. 40).

Ime Grajena je gotovo odtod, ker izvira izpod Vurمبرškega grada; zato se veli petujski dominium naravnost: Grajsko — Schlossbach. Ta rečica teče pri Budini v Dravo; trdim tedaj, da je ime Budina ali obnovljeno in omlajeno ime imena Kandina, ali pa synonymon. Buda, Budina pomenja hram, vežo, v kateri so ljudje budeli in sveti darovalni ogenj hranili. ****) V krabonoškem vrhu fare sv. Jurja na Ščavnici se griču pravi: na Budini, in ljudje pripovedajo, da so tam nekđaj celo noč bedeli in sveti ogenj ali kres kurili; primeri kranjsko: bednica dialektično za budnica — hiša, čumnata, veža. Sveti darovalni ogenj se je pri Indih velel: kunda, od korenike kand, čand, uro, luceo, splendeo, latinski: candeo, zato candella, novoslov. čander osebna imena, in tudi netilo. Že slavni Šafařik je (Starožit. II. 44) ime polabskoslovanskega mesta: Orekunda, Arkunda (Arkona) tolmačil: belli ara, torej kunda — kanda, ara ignis — budina. Sosednja ves Kandine — Budine se veli Sobovci, kar spet opominja na častje nebeškega ognja, ker sobot, sobota so se veleli kraji, kjer so paganski Slovani krese v čast solnčnemu bogu

*) Primeri: Gonawitz Gonobitz, iz Konjevice, Konjice, Gurk iz Kurka, Krka, Gurnitz iz Krnos.

**) Leta 1202 je „Candin apud Petove“ imel v lasti Rudolph de Rase (Ruše) Muhar l. c. st. 172.

***) Petujski grofovje: Wurmbbrand, kateri so bili nekđaj lastniki tega grada, imajo zmaja v svojem grbu.

****) Vsa slovanska narečja poznajo besedo: buda, v pomenu: hiša; najučenejši nemški jezikoslovci spoznajo, da je nemška: Bude iz slovanskega jezika izposojena. Zarad obnovljenja imena primeri: Hrastovec, nekđaj Dobrava od dôb, hrast, kar so neumneži v Gutenhaag prestavili, Pis.

užigali, zato sv. Jakob na Soboti. Zató so imenovali Polaci kresov praznik: sobotka (Kochanowsky) in monte Sobotho Silesii pagani coluerunt Jovem (Hanka, antiquitates Silesiorum pag. 20), primeri: Sabazio, kakor so bili Byzantinci ime Iztoka (sol oriens) očeta Upravde — Justiniana predstavili.

Iz Kandine*), pripoveda Trefrizent, bil je rojen Parzivalov ded: Gandin von Anshowe! — Tako bi imenitna francoska rodbina Anžuvcev (Anjou) bila iz Štajerskega? Morda je pesnika zmotila enakost imen, kdo nam to uganjko razvozla? Rudeči vitez Ither je našel tukaj svojo ujno!

in die witen Gandine,
darnach der An, dine
Gandin ward genennet. —
da wart Ither ** geminnet, —
dine basen er da vant. —

in ta ujna se je velela: Lamire! To ime najdem enkrat na slovensko-rimskih kamenih. Od Lame Babe vé še danes ljudstvo pripovedati; Litevci poznajo boginjo Laimo, boginjo sreče, iz lemiu, fatum, sortem destinare, pa — laima, fortuna, loma, terminus destinatus. Kako se vsa ta imena skladajo?

Mislil bi, da so v Budini — Kandini tudi častili sveto skledo, sveti bokal, kateri so vlaško-romanski narodje imenovali: sv. graal. Bil je kakor Schwartz umno tolmači: Sonnenbecher — Regenbogenschale, von dem der mythische Kern der Sage vom h. Graal kommt, welche dann eine christliche Umbildung erfuhr. O tem solnčnem bokalu, mavrični skledici in o povesti sv. grala bom v posebnem članku obširniše govoril. Za sedaj sem sprožil gradiva zadosti, naj tudi slovanski starinoslovcito reč, toliko zanimivo, dalje preiskujejo. Tukaj naj omenim še svoje mnenje o početku besede buča, v pomenu veže, hiše i. t. d.

Pri vseh starih paganskih narodih najdem to prikazen, da so v središču kraja, okoli kterege so se nastanovili, postavili ognjišče, na katerem je gorel sveti ogenj za daritev. Ta ogenj so čuvali in hranili duhovni božanstva, katero je bedelo nad domačinstvom; tako postavim pri Rimljanih božica Vesta (sansk. vas, urere), zató vestibulum, der in der Mitte der Hausflügel liegende freie Platz (area) des Hauses un-mittelbar vor der Hausthür“ — kjer je bilo ognjišče — atrium sansk. at, urere zato lat. ater — ogorel. Vestin ogenj so čuvali Vestalke. Tako piše tudi životopisec sv. Ottona (Ludwig script. rer. Bamb. 679) o polabskih Slovanih, da so imeli sredi mest templje, ktere so imeno-

*) Staroslovensk. kandilo, illuminatio, φωταγωγία, srbsk: kandilo, lampas pensilis, rusk. kandilo, niso torej tujke, nego obče blago indoevropskega jezika; primeri še prestara slovenska imena: Kandut, Kanduč, Kandušar — illuminator.

***) Ither je bil kralj Kukumerlandski. Parzival ga je umoril, strelivši v njega pušico (Bolzen) iz loka samostrela (Armbrust). Kje je bila ta dežela? Pis.

vali: kontine, ponemčena pisava za kandine*), kondine. Tu je gorel noč in dan sv. ogenj za daritve: kanda, ktereга so kanduči, kanduti, kandušarji čuvali, hranili in budeli, da ni ugasnil. Zato se je takošen kraj velel kandina, aliker so zraven kande budeli — budina. Pozneje je beseda buda (pars pro toto) obveljala za poznavanje hiše v obče, zato toliko specialnih imen za vesi, trge in mesta po Slovanskem, ktere lahko bereš pri Šafariku (Starož. I. 10.).

Prebivalci okolice budinske vedó še dan danes povedati, da je tam stalo staro mesto, pa da so je Turki požgali. Urbarski listi imenujejo v oni okolici dva dominia: Rustenau (Brstje) in Burgstall (slednjega ni več) — znamenje, da je bilo mesto res razprostranjeno — „witen Gandine“.

Naj se mi dovoli tu še majhen ozir v deželo severnih prebivalcev, kteri so se imenovali: Budini. Te pozna Herodot (IV. 108) za velik in bogat narod, in za prvobitne, to je, za take, ki se niso bili od drugod v svoje kraje preselili. Njihovo slovanščino je Šafarik temeljito dokazal. (Starožitn. I, 10, posnetek glej Poženčanov v matičinem Kalendarju 1867. str. 16. 17.) Njihovo mesto se je po Herodotu velelo: Γελωνός — Gelonos in je bilo celo po podobi staroslovanskih mest postavljeno, tako da je celó Nemeč Brehmer v Herodotovem popisovanju budinskega mesta mislil videti neko enakost s poznejim Novgorodom. Imena Gelon ni doslej nobeden jezikoslovec razložil. V tem mestu so se bili tudi Grki naselili, zato so nekteri mislili, da je Gelonos iz Helenos; vendar tako trjenje ne obstoji pred ostro kritiko. Heleni, ko so se bili, iz svojih skladišnih mest (Stappelorten) pregnani, med Budini naselili, našli so že mesto, ktero je tudi že svoje ime imelo. Oni so se z Budini skoraj tako pomešali, da so pol budinski pol grški govorili. Ako so dobili Budini svoje ime po budi, to je: veži, v kteri so ogenj za daritev hranili in nad njim budeli, utegnilo je tudi mesto Gelon dobiti svoje poznavanje po kakošnem sv. verozakonskem opravilu ali po hramu, v kterem se je kaj svetega opravljalo. Slovanska stara mesta nosijo večidel imena po božanstvih ali svetih orodjih in symbolih, na primer: Volin, Retra — Ratara, Radegost, Jutrobog, Zorava, Kijev, Turec, Rarog, Ranograd, Devin itd.; tako je tudi znalo ime Gelon nastati, to je mesto, v kterem so gelili slavo bogovom. Kaj pa pomenja beseda geliti? Besedo poznajo še kanalski Slovenci, kteri glasnik **g** spreminjajo v **h**. Kedar zvečer v hiši ali pred kakošnim križem na glas Bogu čast pojó, veli se to petje: helenje — heliti.

Kedar slovenski romarji okolo cerkve gredó in med poklekovanjem molijo in pojó, veli se ta molitev in pesem: „v vrtec igrati, v vrtec geliti“.

To je še ostanek iz paganskih časov, v kterih so, kakor nemški letopisci pričuejo: rotam antiquam in colle accedebant et in circuitu ejus formam pyri ardentis saltationes instituebant, — sal-

*) Še dan današnji se veli kraj, na kterem je nekđaj paganski tempelj stal, in namesto ktereга se je kriščanski cerkva sezidala — kandala, kandalov, tako v Reichenburzi kraj Save. Pis.

tando Deos colebant (Monum. Jutroboc. 59)*) Besedo: geliti pozna tudi starobolgarščina: galiti, σκιρτᾶν, exsilire, hüpfen, tanzen, goth. goljan, gaudere, nemški gelen, peti, zato: Nachtigal ponočna pevecica. Gelon bi bilo torej mesto, v katerem so gelili — skakaje popevali. Po Slovenskem se velé taki kraji Galicije, in povsod najdemo tam cerkve sv. Jakopu posvečene, kterega praznik pada v čas, v kterem ima solnce največo moč. O prelazu paganstva v krščanstvo so sv. Jakopu naložili marsiktero pagansko vražo, celo — zvezda Orion je po njem dobila ime: Jakopova palica.

Symbol solnčnega božanstva pa je bila kavka, vrana, zlatovranka, zato se veli v staroslovenščini: galica, monedula, ktera rada gali. V celjski oklici se ljudje še sedaj šalujejo: ob Jakopovem gredó kavke, vrane v Galicijo (farna cerkev blizo Celja) na božjo pot.

Če moja razlaga imena mesta Gelon obveljá, segnil bi drzno v razlago mesta Petuj — Petovio (zapustivši svojo prvešnjo razlago od pet', pečina) in rekel, da tudi Petuj pomenja mesto, kjer so se ljudje zbirali in božanstvu solnce slavo peli.

Nominativ latinski se je glasil: Petovio, v srednjem veku v nemških in latinskih listinah: Pettovia, Petove, pozneje Petov, in danes, ker ov se spreminja v uj — Petuj — P'tuj. Primeri srbski: volujski za volovski, hanaško: tatuj, namesto: tatov, nadelovam, nadelavam in nadelujem. Petovio bi bil torej adjektiv: petovji — petovja — petovjo, kakor se na Štajerskem zmeram sliši: zajčjo meso ne pa zajčje; tudi ruščina ima za glasnikom j — o ne pa e. Da je bil v Petuji že za Rimljanov velikansk tempelj solnčnega božanstva, to spričuje na velikem trgu stoječi velikanski steber, na kterem solnčno božanstvo v lyro gode, živali ga poslušajo, in fantje in dekleta vodo polivajoč plešejo. Da to ni podoba Orfejeva, kakor površni starinoslovci trdijo, upam temeljito dokazati. Pre-tres imam gotov v rokopisu.

Budini pa Gelon — Budina — Kandina in Petov — kakošna znamenita skladnost! —

Domača perotnina.

(Po češkej „Živi“ poslovenil L. G. Podgoričan.)

Puran je prišel v Evropo še le šestnajsto stoletje. Prvikrat so se gostili ž njim na svatbi francoskega kralja Karola IX., to vsaj trdijo nekdanji kuharji in kuharice, ki jim je bil puran gotovo važna prikazen, ker ima mnogo dobrega, tečnega in slastnega mesa.

*) Ko se je luteranstvo po Slovenskem razširjalo, skakali so pri sv. Jakopu na Soboti luteranski krivoverci tudi okoli oltarja in cerkve; zato so Nemci to luteransko ločino imenovali: Springer, saltatores.

Puran je v svojej ameriškeji očini sijajna imenitna tica. Z vrha cipres in magnolij oznanjajo cele trume puranov svitanje; njih glas se več milj daleč razlega z visocih dreves. Zarad njegove mirne natore in mnogotere koristi ga je Franklin hotel imeti na grbu svobodnih ameriških držav; bojaželjnim kraljestvom naj je pleneča zver znamenje.

V Evropi je njegovo sijajno perje očrnelo, osivelo in obelelo. Nem in čmeren, kakor kak krégav in hipohondričen stavec, hodi po dvorišču, kokoši, goske ali kake druge domače živali še ne pogleda. Iz temnega in čmernega očesa mu često srši sama jeza. Vrhi tega je puran še ohol, kakor kak plemenitaš. Šopiri se in avdrá po dvorišču, vse perje srši od njega, rep ima razprostrt, s perotnicami pa krčevito maha ob tla. Telo, že sicer obilo, napne tako, da je grd: vse vré v njem od same jeze, brada mu zarudi in se napihne.

Ali kaj ga tlači tako, kaj mu temno-modro besnost žene v vrat in nos? —

Malenkost!

Gledi tukaj-le visi rudeč dekliski zastor, ali kak ubog telovnik kje blizu, nič drugega ne. Kakor ultrakonservativec mrzi na rudečo barvo, ta mu je trn v očesu, zató skače, grebe, siče, dokler mu izpred oči ne izgine neljuba barva ali dokler se mu besnost ne ohladi sama. Puran se jezi, mi pa se mu smejemo.

Da-si je puran tako zeló žolčen ali togoten, vendar-le je jako zaljubljen v svoje tovaršice; ali kako se laská svojej ljubici, to je jako smešno časi.

Strasten je zeló, tako da je često rés slép. Amerikan, če ga hoče ustreliti, jame ga najpoprej oponašati ali kakor že dražiti. Često se napuhne in razšopiri, hodi sem ter tje in na vse grlo odgovarja vsakemu glasu: avdranju, skovikanju, šumu z vejo, poku v daljavi itd. Ko pa nevarnost začuti, zdajci se napuhne, jame glasno avdrati, potlej zbeži in skrije se v grmovje, kjer ga ne more več zasačiti lovec.

Pav je v primeri s kokošjo to, kar je labud v primeri z gosjó in raco; ta razlika pa ni večja nego je med Junino ptico in miločutnim ljubimcem Apolovim. Labud je plemenit, veličesten, rekel bi — antiški pav pak je nečimuren, ohol — kakor iz časov rokoko-a. Pav je Azijec. Po sijajnosti dragocene obleke se precej pozna gizdavi jutrovec. Nobene živali natora ni ogizdila s toliko množino sijajnih barv nego je pava, ki svoj rep kakor kak čudež kaže svetu, ta pa se mu čudi. Nekdanji narodje, ker ga niso poznali, imeli so ga za vzor natorne krasote. Salamonove ladije so ga iskale po dalekem Ofrú, Aleksander ga je poslal kakor kak dragocen plen iz Indije v Grško; Atenci so imeli pava tako rekoč za boga, strog zakon ga je varoval; hodil je po mestu, po vrthih, s kratka: koder je hotel. Rimcem je bil posebna jed, celó z mozgom njegovih kosti so si slastili jezik.

Pavova ničemurnost je postala prislovica. Če ga kdo hvali, ali če njo zagleda, precej razprostre svoj krasni rep, vzdigne sijajni vrat in zaveči grdo, kakor mačka; ljud pravi, od same žalosti, zato ker ima ostudne noge. Posebno strasten ni pav, pa tudi smešno ohol ni tako, kakor je puran. Da bi bil pav zares lep, treba bi mu bilo duha, sicer mu pa že tako lepoto kazí plešasta glava, majhno, belo oko in grde noge. Pa težko leti, nikoli visoko ne zletí, da si bi rad. Ker je težak in ker ima dolg rep, zato težko hodi; z dolgim tenkim vratom zmerom kima, kar mu še bolj teži hojo. Buffon kaj zgovorno hvali pava; ta trdi, da je njegova hoja dostojna in ozbiljna, ali boljše sodi narod, ki gizdalinu očita: „Hodi kakor ošabni pav“. Pav — postaren že, spremeni svojo natoro: star je nestrpljiv in len. Pa saj je vsaka ničemurna stvar stara taka. (Dalje prihodnjič.)

Narodne priče, navade, stare vere.

(Nabral in razglasil M. Valjavec.)

(Dalje.)

Gda je to i njegov kum videl, da to nê pravi groš pri njegovom kumu, dajde i on sam k njemu, da ga bo on nagovoril, da se naj da spovedati. Kak je došel k njemu k postelji, rekel mu je: dragi kum, vi ste meni bili navek dobri i pošteni i ja sem vas držal za naj boljšega prijatelja i vi ste z menom pošteno baratali, more biti ste vi kaj takvoga napravili velikoga pak ne morete niti mreti niti ozraviti i tak venete na postelji siromak; am vi znate, da bog velikoga grešnika čaka a naj bolje na onoga, koj mu je samo jemput kakovo veliko zlo napravil; povečte, ako ne čete meni, onda povečte popu pak se za tak veliki greh požalujte i pokoru zvršite, a onoga, komu ste kaj takvoga zla napravili, pozovete ga pred se pak ga molete, da vam naj oprostí, i ako bô štel on, da mu morate povrnati, ja vam sam dam, kaj goder bute potrebuvali. Verujte meni, ja bi za vas svoje krvi dal, a ne da vam ne bi kaj drugo dal. Kak je ov človek čul kuma, kaj to on njemu veli, reče mu: dragi moj ljubleni i kušveni kum, ja bi vam povedal, ali bi se vi na me srdili, pak sem strahu povedati vam. Kum mu na to reče: moj dragi kum, am vi znate, da vas ja imam rad, ja se ne bom na vas srdil, makar ste mi baš meni kakov goder zlo na svetu napravili i neču vam ja nigdar nikaj zameriti. Na to mu počme pripovedati: moj dragi ljubleni, kušveni, nigdar ne odurjeni, ja sem vašu slamu kral i to šeničnu i kak sem ju počel pukati, mam me je počel nekakov strah obhajati i gda sem ju nosil, zmirem mi je curela, kud goder sem išel, a na jemput mi je 'sa opala iz vuža. Ja sem vam se obrnal pak sem počel pobirati nazaj. Ali, moj dragi kum, na jemput vam se je nebo odprlo i tak vam se je zemlja zasvetila, kak da bi bil beli den i skorem sem od one vručine zgorel i od onoga časa vam je ostala na nebu svetla steza i saku noč se vidi i čul sem, da mi je negdo rekel, a bog sam zna, gdo si je to bil: ti kradeš slamu svojemu kumu, i da se budu znali ljudi spomenuti,

da je to greh, bude na nebu ovo zlamenje, dok bo veka i sveta; i onda sem se tak poplašil, da nê bilo niti kaple krvi vu meni i komaj sem vam dimov vušel od nekakvoga straha. Dragi, ljubleni, kušveni i nigdor neodurjeni kum, ja vas lepo prosim, oprostite. On mu je oprostil i rekel mu je: hn, moj dragi kum, ja vam oprasčam i bog vam naj oprosti. Pak kaj vi niste to čuli, kaj je vetomane on strajnski človek povedal, da vekšega greha nê, neg je onda, gda kum kumu kaj krane? Kum gda je videl, da mu je pravu istinu povedal, onda mu je poslal po popa, da ga naj spové. On se je spovedal i za tri četiri dane je mrl, a ljudi su onda rekli, da je to prava živa istina i razglasili su 'se dale i dale i den denešni veruju to tak jako da, ako je naj veči tolvaj, on neče svojemu kumu niti malu makolicu zeti, ar veliju, da bi ova kumova slamica na njega opala. — Ova kumova slama ide od severa na jug i menja se, v letu je vekša a v zimi menjša, i ide po 'sem širokem svetu i ostane do sudnoga dana na nebu. — Zamladinec.

Obzor.

Vabilo družbe sv. Mohora. Dne 15. m. m. je razpisala družba sv. Mohora vabilo za prihodnje leto. Pridejo pa na svitlo l. 1868: a) Kolarček za l. 1869 z imenikom vseh družnikov; b) nadaljevanje dr. Rogičevega „Življenja svetnikov“ s podobami; c) „Domače in tuje živali v podobah“ z mnogimi vtisnjenimi obrazi o prof. Fr. Erjavca; d) prelepa izvorna pripovedka iz turških vojsk „Mati božja dobrega sveta ali bratovska ljubezen“, ki jo je na podlagi domačih pripovedek spisal duhoven ljublj. škofije; e) „Kristusovo življenje in smert“, za Slovence predelal prof. Št. Kocijančič itd. kolikor namreč bode denarjev; več ko bode udov, toliko več tudi bukev. Obrok, do kterega se more za l. 1868 v družbo stopiti, ustanovljen je do 31. marca prihodnjega leta. Nadjati se je, da se dosedanje število družnikov tudi v prihodnjem letu tako veselo razmnoži, kakor letos.

** Nove postave za „Slovansko Besedo“ dunajsko so bile pri dotični viši oblasti potrjene. Kakor vemo, ustavila je bila lani ista oblast razlaganje ruske slovnice v imenovani „Besedi“, zato ker ni bilo v starih postavah Besedinih izrekoma rečeno, da spada v njen namen tudi „znanstveno razlaganje“ (vsake vrste). — Po novi postavi se ne more z golj znanstveno razlaganje („prednašanje“) kakoršnega koli pristojnega uka „Slovanski Besedi“ več braniti. Ponudilo se je bilo že poprej več učenih „Besedarjev“, ki želé govoriti v „Besedini dvorani“ o različnih znanstvenih rečéh. 24. oktobra t. l. je govoril g. prof. K. Svoboda, slavni obrazar zgodovinski (Čeh) o Ifigeniji, ki jo je obrazil za prekrasno novo gledišče Dunajsko (za spevoigre). — Za njim se bodo vrstili pozneje: drugi gospodje prof. Šembera, ki bo čital o književnosti česki, dr. Bogišič, ki kani govoriti o književnosti jugoslovenski, dr. Jireček, itd. Nadjamo se, da bo tako znanstveno razlaganje slovanski Besedi in njenim udom ali deložnikom na veliko korist.

Listnica. G. M. S. v O. Na zastavljena vprašanja Vam danes še ne vemo določnega odgovora; če bo mogoče v prihodnjic.